

Zarja izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob polu enajstih dopoldne. — Naročnina z dostavljanjem na dom ali po pošti K 1.50. Posamezna številka 6 v. Letna naročnina K 18.—, polletna K 9.—, četrletna K 4.50. — Za inozemstvo K 30.—. — Naslov: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ulica št. 6, II. nadst. Uradne ure za stranke od 11.—12. dopoldan in od 6.—7. zvečer.

ZARJA

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo v Ljubljani sprejema vse uredniške rokopise, ki jih ne vrača. — Upravništvo sprejema naročnino in inserate. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. — Cena inseratov: Enostopna petstvarica 20 vin., pogojni prostor 25 vin., poslana in razglasi 30 vin. — Naslov: Uredništvo „Zarje“ v Ljubljani, Šelenburgova ul. 6, II., uradne ure za stranke od 9.—12. dop. in od 1/26.—1/27. zv. — Reklamacije poštne proste.

Štev. 13.

V Ljubljani, v torek dne 20. junija 1911.

Leto I.

Vabilo na naročbo.

Zarja izhaja vsak dan ob polu 11. dopoldne in stane naročnina

celoletna K 18.—
polletna „ 9.—
četrletna „ 4.50
mesečna „ 1.50
za inozemstvo celoletno „ 30.—

in sicer s pošiljanjem na dom ali po pošti. Naročnino je pošiljati naprej.

Posamezna številka 6 vin. v administraciji in tobakarnah.

Prosimo vse prijatelje, da nam takoj pošljejo naročnino za „Zarjo“, ker bi jo morali sicer ustaviti, vsem onim, ki bi je ne poslali pravočasno. Imamo velikanske stroške, ki jih moramo tudi poravnati. — Naročnina se pošilja pod naslovom: Upravništvo „Zarje“ v Ljubljani.

Pod kontrolo!

Stare tatove, zaznamovane potepuhe in nadležne cigane postavljajo pod policijsko nadzorstvo: komorkoli se ganejo, kar izpregovore, povsod jih opazuje pozorno oko postave.

Enako in še strožje nadzorstvo bo moralo slovensko ljudstvo vpeljati nad svojimi poslanci. V prvi ljudski zbornici so ti čedni „prijatelji“ ljudstva igrali skrajno škandalozno vlogo. Njih delovanje ni bilo nič drugega, kot dolga veriga podlih ljudskih izdajstev. Ne le, da so dolgo časa ovirali s svojo blazno in nesmiselno obstrukcijo vsako resno parlamentarno delo, temveč vsak hip so tudi direktno prodajali in izdajali ljudske interese. Če bi slovensko ljudstvo bilo iz čistega vira poučeno o vseh političnih grehih te stranke, če bi vedelo le za desetinko grdih izdajstev, ki jih je ta stranka zagrešila, bi jih ljudstvo z opravičenim srdom pahnilo od sebe. Da se obvaruje tega katastrofalnega poloma, da otme svoje mandate, je ta stranka skozi štiri leta na nezaslišan način varala ljudstvo, pačila resnico in prikrivala svoje izdajalsko početje.

Tega ljudskega varanja pa mora biti brez-pogojno konec. Izdajalsko politiko klerikalnih poslancev, ki so se krvavo norčevali iz ljudskih interesov in se frivolno norčevali z življenjskimi vprašanji ljudstva moramo postaviti pod kontrolo slovenskega ljudstva, dan za dnem jim moramo trgati lažljivo krinko z obraza in jih moramo kazati v njih protiljudski podobi.

Novi parlament čakajo važne odločitve. Predvsem je omenjati socialno zavarovanje, ki ga je že odsek razpuščene zbornice dobila pretresel in ki je popolnoma zrel za parlamentarno rešitev. Že danes pa je gotovo, da pripravljala vlada na socialno zavarovanje nevaren in dalekosežen atentat. Vsaka renta se zлага — po Beckovem načrtu — iz prispevkov zavarovancev in njegovega delodajalca in državnega prispevka letnih 90 kron. Ampak vlada, ki lahkomišlno raztrese 314 milijonov za vojaške svrhe, ta vlada nima denarja za pohabljenje in starce: pristriči bo hotela državni prispevek od 90 na 60 kron. Ljudski poslanci se bodo morali odločno zoperstaviti vladni nakani in brez-pogojno vztrajati na zahtevi, da daje država letnih 90 kron k tekočim rentam. V tem pogledu bomo morali z vso pozornostjo slediti najdnebnim in najnevidnejšim kretnjam klerikalcev in baš s to pozornostjo preprečiti, da ne bodo glasovali za vlado in proti ljudstvu. Pa še pred drugo važno odločbo stojimo: Zato gre, da se ali 20 milijonov kron delavskega denarja viže za birokračno upravo, ali pa se ta ogromna vsota porabi raje za zvišanje rent in se dodeli uprava že obstoječim soc.-zavarovalnim uradom, kot so n. pr. bolniške blagajne. Tudi tukaj bo treba gledati, ali se klerikalci odločijo proti birokratizmu in za ljudsko upravo ljudskega denarja.

Drugo važno vprašanje je finančno vprašanje. Čez dober teden že se podraži tobak — po nemarnosti meščanskih poslancev, ki so odklonili socialno-demokratski predlog, da se določanje cen tobačnim izdelkom pridržijo parlamentu. In minister Mayer ne bo dolgo odlašal in bo predložil svoje finančne nakane. Skrb ljudskih poslancev bo, da ustvari tako finančno reformo, ki bo snela z ljudskih pleč najtežjo butaro davkov. V tem oziru bomo morali pazno motriti gibanje klerikalcev, ki so doslej še vedno bili zvesti finančnemu geslu Evangelista Matevža, (ki se je kot vpo-kojen colinar spoznal tudi na finančne reči) in ki pravi: Kdor ima mnogo, se mu bo še dodalo, kdor ima malo, se mu vzame še tisto, kar ima. Tukaj ne bo klerikalcem ostajal noben izhod. Socialni demokratje bodo v imenu delavskega ljudstva zahtevali, da se zvišajo zemljiški, pridobinski in dohodniski davek za veliko, bogato gospodo in da se znižajo ti davki na nižjih stopnjah, za neimovite ljudi.

Dalje pa bo politična kontrola ljudstva nad temi izdajalskimi poslanci velevažna v trenutku, ko pojde za sestavo novega carinskega tarifa, za odpravo sedanjih oduševskih carin na živila in na industrijske izdelke, predvsem na železo, ki povzroča sedanjo vrtoglavo druginjo.

Pri vseh teh vprašanjih, ki se bodo obrav-

navala v dunajskem parlamentu, moramo organizirati strogo nadzorstvo nad klerikalnimi poslanci. Kdor bo v teh življenjskih vprašanjih izdal ljudske potrebe, kdor bo zlorabil ljudsko zaupanje, ne sme po novih volitvah več prestopiti praga dunajskega parlamenta. Z vso vsmo, z vso vztrajnostjo in ognjem moramo dramiti delavsko ljudstvo, mu odpirati oči, da spozna te politične varalice in da jih neusmiljeno pahne od sebe!

Klerikalizem v Belgiji.

Bruselj, 17. julija.

Od volitve do volitve gre z belgijskim klerikalizmom navzdol. Vsak volilni boj mu vzame nekoliko mandatov in če ne bi bil volilni sistem neverjetno popačen s pluraliteto, bi se bilo že davno izkazalo, da ima klerikalna stranka kljub vsemu terorizmu le manjšino v deželi. Rešitev dežele iz krempeljev klerikalne strahovlade bi se smela torej pričakovati od izpremembe volilnega sistema. Zato je socialna demokracija tudi tukaj polagala največjo važnost na vpeljavo splošne in enake volilne pravice ter je vodila zanjo take boje, da so bile pogostoma oči vsega socialističnega proletariata uprte v Belgijo. Ali dokler imajo klerikalci odločilno moč v parlamentu in vlado v svojih rokah, ima boj za enako volilno pravico samo agitacijski pomen. Treba je torej iskati drugih sredstev, da se oslabi klerikalna moč. Tudi ob sedanjem volilnem sistemu se mora taktika urejevati tako, da se izpodrine klerikalizem iz svojih pozicij zlasti v parlamentu; še le padec klerikalne večine in vlade omogoči uspešno delo za demokratično volilno reformo, ki prepreči za vse čase povratek klerikalnega absolutizma.

S tega stališča je tudi presojati padeč Schollaertovega ministrstva. Kakor je znano, je padlo zaradi šolske predloge, s katero je hotelo vse belgijsko šolstvo izročiti duhovništvu. Z ozirom na kompaktno večino, ki jo imajo klerikalci, bi bila kriza nerazumljiva, če ne bi bilo že davno znano, da stoji sloga v klerikalni stranki na jako slabih nogah. Ko je kriza izbruhnila, je klerikalno časopisje zagrozilo, da se ne bo mogla sestaviti nova vlada, češ da bodo vsi kandidati, ki bi mogli priti v poštrev za sestavo novega ministrstva, solidarni s Schollaertom. Te grožnje se pa nihče ni ustrašil in nova vlada je bila res precej kmalu sestavljena. Zakaj tudi takih, ki bi bili vsaj za kratek čas radi ministri, se ne manjka.

Kratek čas pa je res dosojen novi vladi. Če gre vse normalno, bodo meseca maja 1912. nove volitve. Ali že sedaj se slišijo glasovi — in sicer prihajajo iz klerikalnega tabora — da

bo parlament najbrže že letos meseca oktobra ali novembra razpuščen. Če se tedaj razpišejo nove volitve, se bo število poslancev z ozirom na prirastek prebivalstva povečalo približno za sedemnajst. Da bi se do tistega časa dala še rešiti klerikalna šolska predloga je popolnoma izključeno, čeprav je Schollaert še ko je demisioniral, trdil, da bo načrt vendar sprejet. Klerikalci nimajo veselja, da bi se v oglede novih volitev bojevali za izgubljeno stvar in šli potem blamirani na volišče. Šolsko predloga bo enostavno v odseku slavnostno pokopana.

Kriza ima pa tudi druge posledice. Tako n. pr. se zopet kaže, koliko je vredna tista „lojalnost“, s katero so se belgijski klerikalci vedno bahali. Vse klerikalno časopisje je sedaj polno napadov na kralja, kateremu očitajo, da nima enerģije, da se je izročil pogubnim vplivom in da se je zarotil s sovražniki prejšnje vlade. Naravno je, da padajo batine tudi po hrbtu nove vlade in zlasti stari Woeste ni slišal od svojih nasprotnikov nikdar toliko psovka, kolikor jih mora sedaj poslušati od klerikalnih časopisov.

Vse to je zelo poslabšalo šanse klerikalne stranke za nove volitve. Tembolj pa se je povečala bojevitost opozicijskih strank. Med prebivalstvom se že sedaj opazuje naraščajoča nezadovoljnost s klerikalizmom in zato postajajo verjetni volilni računi tistih, ki cenijo, da bodo klerikalci od novih 17 mandatov pridobili kvečjemu še 6, dočim jih pripade opozicijskim strankam najmanj 11, tako da bi opozicija v novem parlamentu lahko pričakovala 10 glasov večine. Za vlado je to seveda malo, ali klerikalci so morali vladati celo s 4 glasovi večine. In če sedanjemu ministru Broqueville ne bo sledila nobena klerikalna vlada, bo tudi boj za volilno reformo uspešen. Z njo se pa vrže klerikalizem v Belgiji za vse čase ob tla.

Glavno zborovanje Zaveze jugoslov. učiteljskih društev v Trstu.

Zaveza jugoslovanskih učiteljskih društev je imela o binkošti v Trstu svoje XXIII. glavno zborovanje. Zborovanje je bilo izredno dobro obiskano in je bilo pravzaprav velika manifestacija slovenskega naprednega učiteljstva.

Na zborovanju so podale organizacije svoja poročila, iz katerih je razvidno, kakšne hude boje ima ta stan na celi črti, posebno pa na Kranjskem s klerikalno stranko, ki se obnaša napram šolstvu in učiteljstvu brezobzirno in krivično. Na zborovanju se je izreklo tudi načelo, da naj se upošteva posebno to, da bo

MAKSIM GORKIJ:

Mati.

Socialen roman v dveh delih.

Casih je presenetil mater izbruh jarkega in burnega veselja, ki je obvladalo vse. Po navadi je bilo to ob večerih, kedar so čitali v časopisih o delavcih za mejo. Oči so jim vsem sijale od žive, bodre radosti, vsi so bili srečni kot otroci, smejali so se z jasnim, veselim smehom in ljubeznivo trkali drug drugega po plečih.

— To so junaki, nemški sodrugi! — je zaklical kdo, samega veselja pijan.

— Živeli italijanski sodrugi! — so klicali drugi.

Pošiljajoč te vesele pozdrave v daljino, prijateljem, ki jih niso poznali in ki niso mogli razumeti njih jezika, so bili — tako se je zdelo — trdno uverjeni, da jih čujejo nepoznani ljudje in da razumejo njihovo navdušenje.

Malorus je govoril z žarečimi očmi in z veliko, vse obsegajočo ljubeznijo.

— Lepo bi bilo, sodrugi, da jim pišemo, kaj? Da izvedo, da živim v daljni Rusiji njih prijatelji, delavci, ki verujejo in izpovedujejo isto religijo, da živim sodrugi, ljudje istih smotrov in da se radujejo njihovih zmag!

In vsi so sanjavo, z radostjo na obrazu, govorili o Francozih, Angležih in Švedih kot o svojih prijateljih, o sreči najbližjih ljudem, ki jih spoštujejo ter čutijo njih radosti in njih gorje.

V tesni izbi se je rodilo veliko čuvstvo duhovnega sorodstva delavcev vsega sveta, katere je misel iztrgala iz jetništva predsodkov in kateri so se čutili za gospodarje svojega življenja. To čuvstvo je združilo njih duše, vznemirjalo je mater, in dasi ga ni razumela, jo je s svojo radostno, zmagoslavno in mlado, z opojno, ljubeznivo in upanja polno silo poživilo.

— Kdo pa ste! — je dejala nekoč Malorusu. — Vsi so vam sodrugi — Armenci in Židje in Avstrijanci . . . o vseh govorite kot o svojih prijateljih, vsem vam je bridkost in veselje skupno!

— Vsem, moja mamica, vsem! — je vzkliknil Malorus. — Svet je — naš! Svet pripada — delavstvu! Mi ne poznamo narodov, ne plemen, temveč le sodruge in sovraže. Vsi delavci so naši sodrugi, vsi bogatini, vse vlade so naši sovraži. Če s svojimi dobrimi očmi opazuješ svet, če vidiš, koliko nas je delavcev in koliko duhovne sile je v nas — prevzame nepopisno veselje, nepopisna sreča srca, in velik praznik obhaja tvoja duša. In prav tako, mamica, čuti Francoz in Nemeec, če opazujejo to življenje, in prav tako se raduje Italijan. Vsi smo otroci ene matere — velike, nepremagljive misli o bratovstvu delavskega ljudstva vseh dežel. Ta misel raste in nas ograva kakor solnce, kakor drugo solnce je na nebu pravice, in to nebo je razpeto — v delavskem sreću, in kdorkoli in kateregasi bodi imena, vsak socialist je naš brat v duhu vedno, sedaj in na vekov veke!

To otroško veselje, ta svetla, močna vera se je zmerom pogostejše pojavljala med njimi, se širila in mogočno naraščala. In kedar je mati videla to, je nehotela začutila, da se je v resnici nekaj velikega in svetlega, nebeskemu solnce podobnega na svetu rodilo.

Pogosto so prepevali pesni. Preproste, vsem znane pesni so peli na glas in veselo, ampak casih so prepevali nove, posebno skladne, toda nevesele in neobičajne napeve. Polglasno in zamišljeno so jih peli, resnobno, kakor cerkvene. Lica pevcev so bledele in zardevala, in v zvnenih besedah se je čutila velika sila.

Zlasti ena izmed novih pesni je vznemirjala in razburjala ženo . . . V tej pesni ni bilo stokov in ne žalovanja užaljene, po temnih stazah bridkih dvomov samotno blodeče duše, brezosebne in brezbarvne duše, ki jo je ubila beda in uplašil strah. V tej pesni ni bilo žalobnih vzdihov sile, nejasno hrepenenče po prostoru, ni bilo izzivajočega krika vznemirljive smelosti, pripravljene, da uniči zlo in dobro. V tej pesni ni bilo slepe in razdirajoče masčevalnosti in škodoželjnosti — za ustvarjanje ne-sposobne, v tej pesni ni bilo nič, kar bi spominjalo na stari, tlačanski svet.

Rezke besede in resni napev materi niso ugajali; ampak za besedami in za napevom je tičalo nekaj velikega in s svojo silo dušilo zvok in besedo in budilo v sreću slutnjo nedoumljivega. In to je videla na obrazih in v očeh mladine; čutila jo je v njih prsih in udajajoč se sili te pesni, ne izražajoč se v zvokih in besedah, jo je vselej poslušala s posebnim za-

nimanjem in z globočjim nemirom kot katerokoli drugo pesen.

To pesen so peli bolj tiho nego druge, ampak silnejše je zvenela kot druge in prevzela ljudi kakor zrak — prvega pomladnega dne.

— Zapeti jo moramo na ulici! — je dejal čemerno Vjesovščikov.

Ko so očeta njegovega vsled tatvine zopet odgnali v ječo, je Nikolaj mirno izjavil prijateljem:

— Sedaj se shajamo lahko pri meni . . .

Skoro vsak večer je po dokončanem delu sedel kdo izmed tovarišev pri Pavlu, pa so čitali, izpisovali si iz knjig s tako vsmo, da se niti umiti niso utegnili. Južinali in čaj so pili s knjižicami v roki, in mati je od dne do dne manj razumela njih pogovore . . .

— Lista nam je treba! — je pogosto ponavljal Pavel.

Življenje je postalo mrzlično, ljudje so urnejše begali drug k drugemu in od ene knjige k drugi kakor čebele od cveta na cvet.

— Nas imajo že v zobeh! — je dejal nekoč Vjesovščikov. — Nedvomno se kmalu vjamemo . . .

— Prepelica je zato, da se vjame v mrežo! — je odgovoril Malorus.

Zmerom bolj je ugajal materi. Kadar jo je poklical za mamico — ji je bilo, kakor da bi ji pogladil lica z mehko, otroško roko.

(Dalje.)

gospodarska organizacija centralistična, dočim naj obdrže stanovska društva več samostojnega delokroga, več celo nego ga imajo sedaj.

Na zborovanju so imeli tudi tri strokovna predavanja; med njimi je bilo tudi važno ono ravnatelj Schreinerja, ki posebno zanima široko javnost, in ki je obravnavalo šolodelavnico.

Ne čudimo se sicer, da je dobilo zborovanje mnogo bolj manifestan značaj, nego ga dobe taka zborovanja. K temu so namreč pripomogle mnoge okoliščine, ki so vplivale na tek zborovanja, kar pa vsekakor v svojem bistvu vendar le pospešuje emancipacno tendenco te organizacije. Emancipacija in razumevanje stanovskih interesov so prva naloga, druga naloga stanovskih organizacij je delo za splošnost, bodisi torej že potem kulturno ali kakršnokoli delo; zakaj skupen interes zatirane človeštva je vendar le eden: otrestiti se jarma in preprečiti z delom, da mi in naši potomci ne klonimo znova vrtu temu jarmu.

Obširneje poročati o zborovanju se nam ne zdi potrebno, ker itak poročamo o važnih dogodkih sproti, vsaj o tistih, ki se tičejo splošnosti, o tem zborovanju so pa itak poročali drugi listi, takrat, ko nam še ni bilo mogoče.

Sodrug zaupniki, ki imajo bloke ali nabiralne pole za volilni sklad, prosimo da čimprej obračunijo.

NOVICE.

* **Katastrofalen potres.** Na peterburški opazovalnici so registrirali oddaljen potres, ki bi moral biti po zaznamkih močnejši od zadnjih potresov na Siciliji in v Mehiki. Tudi belgijske opazovalnice zaznamujejo potres, ki je trajal baje dve uri in cenijo, da je bil 900 kilometrov oddaljen.

* **Okružene podgane v Londonu.** V nekem javnem vrtu v Londonu so našli podgane, na katerih so se opazala znanja kuge. Med prebivalstvom in med mnogostevilnimi tujci, ki so prišli v London zaradi kraljevega kronanja, vlada velikanski strah.

* **Velikanska demonstracija za žensko volilno pravico.** Dne 17. t. m. so priredile „sufratke“ v Londonu veliko demonstracijo, katere se je udeležilo 50.000 žensk. Nosile so v spredu, s katerim je korakalo 100 godbenih kapel, zastave in napise. Tudi razne simbolične skupine so bile uvrščene v povorki. Prišlo je tudi več žensk iz kolonij, med njimi dve ženi ministrskih predsednikov. Zvečer je bil velik shod v Albert Hall, na katerem je poročala voditeljica sufratek gospa Pankhurst.

* **Vseučiliški profesor aretiran radi špionaže.** Socialno demokratični „Napred“ v Krakovu ima sledeče poročilo: Vseučiliški profesor dr. Stanislaw Witkowski je o binkoštnih praznikih napravil izlet v Krzemieniec, da bi obiskal rojstni kraj poljskega pesnika Slowackega. Na poti se je ustavil v ruskem obmejnem mestu Dubno, kjer so ga aretirali, češ da je sumljiv špion. Preiskali so mu vso obleko in ga par ur zasliševali. Drugi dan so mu dovolili nadaljevati potovanje v Krzemieniec; toda tukaj so ga zopet ustavili, vizitirali in nazadnje zaprli. Dva dni in dve noči je moral ostati v zaporu. Potem je neki orožniški častnik iz Rovna sestavil z njim zapisnik in so ga izpustili. Witkowski se je brzojavno pritožil pri grofu Aehrenthalu.

* **Zdravnik osumljen, da je umoril bolnika.** Iz Minska na Ruskem javljajo, da so

tam zaprli zdravnika dr. Noviča, ker pada nanj težki sum, da je zastrupil nekega bolnika, hoteč se polastiti 25.000 rubljev. za katere je bil bolnik zavarovan.

* **Veliko neurje na Dunaju.** V nedeljo ob pol 6. zvečer se je nad Dunajem utrgal oblak; obenem je zatulil strahovit orkan in je padala toča debela kakor golobja jajca. Nešteto šip je razbitih, po parkih je škoda velika. Voda je udrila v kleti in v podzemskih stanovanjih. Tri ure pozneje je divjala nevihta severno od Dunaja v okolici Bizamske gore. Strele so bile tako pogoste, da so bile brzojevnice in telefonske zveze več kakor dve uri prekinjene. Gasilci so imeli mnogo opravka. V krajih, kamor hodijo Dunajčani ob nedeljah na izlete, so nastale velike zmešnjave.

* **Ob rusko-turški meji** je prišlo dne 15. t. m. do nenavadnega spopada. Po poročilih iz turških vladnih krogov so k ozaki poskušali pri Bajazidu prekoračiti mejo. Turška orožniška patrila jih je ustavila. Kozaki so ustrelili dva žandarja.

* **Kolera na Ruskem.** Pod Stoljpinovim ministrstvom se je posebna konferenca v soboto bavila z vprašanjem, kakšni koraki se imajo storiti, da se prepreči nevarnost kolere za Peterburg. Posebno bodo pazili na pitno vodo.

* **Na Bolgarskem** so bile v nedeljo volitve za Veliko Sobranje, ki se ima sklicati v Tirnovo. Natančni izidi še niso znani, ali baje je vlada dobila večino.

* **Katastrofa pri evropski tekmi aeroplanov.** (2 mrtva, 1 smrtnoranj, 1 težko poškodovan) — Dne 18. t. m. se je začela v Parizu evropska tekma z letalnimi stroji in takoj prvi dan je zahteval smrtnih žrtev. Prvi se je dvignil poročnik Priuceteau (Preusto) ob sedmih zjutraj. Ko je bil komaj 80 metrov visoko, je zgubil aeroplan ravnotežje in padel vertikalno na zemljo. V slednjem udarcu ob tla počel z bencin in v trenutku je bil ves aparat v plamenu. Priuceteau je ostal sicer še živ, a ker se je bil pred poletom privezal z vrvo na aparat, se ni mogel dovolj brzo oprostiti; v tem je eksplodiral posoda za bencin in aviatik je bil takoj ves v ognju. Na pol mrtvega so odnesli v bolnišnico, kjer je kmalu izdihnil. — Pol ure za Priuceteaujem se je vzdignil aviatik Lemartin s strojem Bleriotovega sistema. Leva je padel iz višine 60 m na tla. Poškodovan se je na glavi, na nogah ter si pretresel drob, tako da je dve uri po nesreči umrl v bolnišnici Sv. Antona. Težko poškodovan se je Dalgier. Četrti, poročnik Gaubert de Longpart, je priletel že skoro do Lütticha, do cilja prvega dne, kjer ga je doletela nesreča. Padel je z aparatom na drevo, zadobil težke notranje poškodbe in si zlomil obe nogi. Znani aviatik Morin je padel tudi v bližini Lütticha, a je ostal popolnoma nepoškodovan.

* **Tragedija služkinje** se je doigrala te dni pred giesensko poroto. Obtožena je bila Gottwaldova žena iz Giesena zaradi krive prisega. Obtoženka je vstopila l. 1904. še preden je bila poročena s svojim sedanjim možem, kot služkinja pri pohištvenem fabrikantu Binderwaldu v Friedbergu. Po preteku nekaj tednov jo napade gospod sin in dekle se mu vda. Posledice niso izostale. Nato se je mladi Binderwald podal v Monakovo in nadomestil ga je pri dekletu njegov oče. V kritični dobi, pomladi l. 1905. je dekletu ponudil njen dosedanjí mož zakon, kar je bilo Binderwaldu, očetu in sinu zelo po godu. Pregovorila sta dekleta, da nalaže Gottwald, da je od njega spočela. Stvar se je posrečila. Kmalu pa je mož pregledal, da je varan, pa je naperil proti ml. Binderwaldu tožbo za alimentacijo, v kateri je obtoženka pod prisego izjavila, da ni z Binderwaldom nikoli spolno občevala. V sled tega se je pričelo proti njej postopanje zaradi krive prisega. Porotniki so

bilo oddanih 153.000 glasov. Tudi mnogo duhovnikov je pustilo papeža na cedilu.

Tako je bila pokopana papeževa, oziroma cerkvena posvetna država, iz katere je skozi ves srednji vek izhajalo duševno in telesno nasilje v ves svet. Papež, glava katoliškega sveta, je izgubil svojo državo in katoliška Evropa ni genila niti z mezinem. Jasen dokaz slabosti in velikega upadka nekdanje cerkvene slave in moči!

Za moderno, demokratično in svobodomiseln družbo pa pomeni to dejstvo velik korak k uresničenju njenih ciljev in idealov.

Ves demokratični in svobodomiseln svet se odkritosrečno veseli z italijanskim narodom jubileja zedinjene Italije in odstranitve papežev države, ki ni bila le največja sovražnica narodnega edinstva Italijanov, ampak tudi večna zavora vsakega pravega napredka evropskega ljudstva.

S pridobitvijo Rima je bilo ovekovčeno vztrajno in požrtvovalno gibanje za zedinjenje Italije in samozavestno je govoril na skupnem državnem zboru v Florenci prvi kralj zedinjene Italije Viktor Emanuel I. 1870.: „Naše delo je ovrščeno s pridobitvijo Rima, odslej glavnega mesta zedinjene Italije. Italija je svobodna in edina; naša naloga in dolžnost pa je sedaj, da jo napravimo veliko in srečno.“

Naj sledi kratka zgodovina tega velepomembnega gibanja. 18. februarja 1861 se je sešel v Turinu prvi parlament, ki je slavnostno

sicer pritrdili zagovorniku, da je le malo marn o zagrešila obtoženka krivo prisego, in jo s tem oteji ječe. — Obsojena pa je na šestmesečni zapor — vendar pa je njena življenska sreča za zmerom pokopana.

* **Železnica na Jungfrau.** Silen metej je vihral minulo sredo nad alpskimi orjaki na bernski planoti, ko so s poslednjo „mino“ razstrelili veliko „okno“ v predoru med „Lednim morjem“ in Jungfrauskim prelazom. Po triletnem trdem delu v ledeno mrzlih višavah je v sredo prvi oddelek kopačev ugledal solučno luč. 80 metrov nad „oknom“ se začelja z večnim ledom pokriti Jungfrauski prelaz s svojimi strahotnimi ledenimi brezni; pogled v ta brezna je tako veličastno grozen, da prevzame vsakega. Polagaleci min so kar obstrmeli in sapa jim je zastala, ko so naenkrat uzrli pred seboj strašno sliko. Do prihodnje postaje „Jungfraujoeh“ je v skoro ravni črti še dobrih 600 metrov, ki vodi tik pod ledenimi hrbtiščem Jungfrauskega prelaza in se konča na prostorni z ledom pokriti planoti kjer postavijo — 3500 metrov nad morjem — velik kolodvor.

* **Težka avtomobilska nezgoda** se je zgodila na cesti med Schwiebusom in Züllichau na Nemškem. Avtomobil tehnika Wentzla je zavozil v kantonski kamen in nato v precej močno drevo in je oba podrl; nato se je avtomobil sam prevrnil v cestni jarek. Gostilničarja Heckerta je ubilo drevo, sofer je odletel z voza in se do smrti poškodoval. Lastnik je ranjen na plečih in so ga morali prepeljati v bolnišnico, dočim je četrti pasajir popolnoma nepoškodovan.

* **Živ pokopan.** V Bukareštu se je dogodil čuden slučaj, ki tamošnje zdravnike živahno zanima. Italijan Attolini se je vsled prepisa s svojo ženo ustrelil. Ko so mrliča prepeljali na pokopališče in ga spustili v grob, se je zdelo pogrebu, kakor da bi bil zaslišal stok. Poklicali so zdravnike, ki so temeljito preiskali mrtveca. Razni poskusi so pokazali življenske refleksije in posrečilo se je mrliča vzdamiti. Dozdevnemu „mrtvecu“ upajo ohraniti življenje.

* **Zakaj je prišel župnik v konkurz?** Nad imetjem v bavarski vasi Stadl nastavljenega katoliškega župnika Anzelma Nützlja je je na predlog njegove nekdanje kuharice otvoren konkurz. Župnik ni ostajal kuharici le plače dolžan, temveč je porabil zase tudi njene prihranke. Na enak način je oškodoval tudi mnogo drugih faranov za precejšnje vsote. Pred kratkim ga je deželno sodišče obsodilo na tri mesece ječe zaradi nerednosti, ki jih je zagrešil s prodajo dragocenih cerkvenih okrasov. Po pripovedovanju njegovih prijateljev, bi bila nadzorstvena oblast morala že zdavnaj poseči v neredno gospodarstvo župnikovo, kajti moralni polom njegov se je izvršil že davno pred finančnim polomom. Tudi njegovi prijatelji so trdno uverjeni, da so ženske, ki se je z njimi pečal, župnika pokopale.

* **Zamotana strela.** V Pliskovici je udarila strela v dimnik hiše, se razcepila in obiskala štiri hiše, omamila dve osebi v bližnjem hlevu, ubila v treh hišah po eno živčino, zadela triletno dekletce in ga na prsih precej obžgala in napravila tudi sicer obilo škode.

* **Strasten ljubitelj tujih ur.** V Bonnu so zaprli slušatelja zemljemerstva Hermana Lemassija iz Kölna. 350 dijakom je ukradel ure in je svoje tatvine tudi že priznal.

* **Raje mrtev kot pohabljen.** V Hernalsu na Dunaju so našli 15 letnega Leopolda Klossa obesenega, ki je bil vajenec v livarni. Tam si je roko tako poškodoval, da bi mu jo bili morali odrezati. Ponovno pa je izjavil, da se raje usmrti, kakor da bi kot pohabljenec

hobil okrog s štirimi prsti. Rana na poškodovanem prstu se ni zacelila in amputacija je postala neizogibna. Da ji odide, se je obesil na kljuko vrat. Ko se je mati s trga vrnila, je bil deček že mrtev.

DOMAČE VESTI.

Ljubljana in Kranjsko.

Naš shod za ožje volitve.

Socialno demokratična stranka je snoči sklicala shod v areno „Narodnega Doma“, da precizira svoje stališče za ožje volitve. Ne glede na to, da se socialni demokrati ni mudilo, je imela še druge razloge, da je sklicala svoj shod šele zadnji večer. V Ljubljani so namreč vsakovrstni volilni manevri nasprotnišk strankah tako priljubljeni, da je najbolje govoriti z volilci zadnjo uro. Udeležba na shodu je bila jako lepa. Gotovo napravijo tudi nasprotniki v Ljubljani lahko velike shode, ali nikdar ne v tako kratkem času in s tako malo agitacijo. Na to je socialno demokratična stranka lahko ponosna.

Shod je otvoril sodrug Petrič, ki je razložil namen zborovanja. Za predsednika je bil izvoljen sodrug dr. Tomšič, za zapisničarja pa sodr. Strmšek.

Po primernem uvodu je sodrug dr. Tomšič podal besedo poročevalcu sodrugu Ebinu Kristanu, katerega so poslušalci simpatično pozdravili. Govornik je konstatairal, da ni med socialnimi demokrati nobenega navdušenja za ožje volitve, ker nimajo ničesar pričakovati od nje. Če bi moglo zavedno delavstvo odločiti, bi svetovalo obema kandidatom, naj ostaneta doma. Simpatije ne moremo imeti ne za eno, ne za drugo kandidaturu. Toda mi imamo ne oziraje se na liberalce in klerikalce svoje naloge, ki postajajo tem resnejše, ker so torkove volitve pokazale, da je socialno demokratična stranka močno napredovala in da je danes najmočnejša protiklerikalna stranka na Slovenskem. To dejstvo nam kaže pot pri ožji volitvi. Glavni boj pri teh volitvah se bje na Dunaju, kjer gre za življenje in smrt klerikalizma. Gospodstvo krščansko socialne stranke na Dunaju je pomenilo začetek klerikalne ere v celi Avstriji in ko pada dunajska klerikalna trdnjava, je treba po vsej državi napeti moči, da se spojni poraz v prestolnici. Danes se pač delajo naši klerikalci tako, kakor da so vse kaj drugega kakor dunajski krščanski socialci. Ali bili so časi, ko so se sami bahali z zvezami, ki so jih družile z Luigerjevci. Ponosni smo, da je poraz dunajskega demagoštva delo naših dunajskih sodrugov; enako delo pa moramo izvrševati sami doma. Težko je sicer tudi s tega stališča glasovati za liberalnega kandidata, ker ne daje zgodovina liberalne stranke nobene garancije za protiklerikalno delo. Saj je liberalna stranka vzgojila slovenski klerikalizem in pospešila njegov razvoj. V najvažnejših trenutkih je opuščala boj, zoper delavstvo pa se je sama družila s klerikalizmom. Ali dočim vemo za dr. Gregoriča gotovo, da pojde v klerikalni klub, bode dr. Ravniharja morda razmere prisilile, da nastopi protiklerikalno. In če pojde klerikalna stranka v vladni tabor, je mogoče, da ostane dr. Ravnihar v opoziciji. Naši glasovi niso noben pogoj. Od liberalnega kandidata ne moremo pričakovati proletarskega, protimilitarističnega ali razrednega nastopa. Ali memento imajo biti naši glasovi. Spominjati ga imajo, da bomo pri prihodnjih volitvah zopet govorili. Samo z ozirom na svoje lastno stališče bomo torej volili dr. Ravniharja, ostali pa

Rimu. Vršilo se bo tudi več znanstvenih in drugih kongresov.

Italija hoče svetu pokazati, kako je napredovala, odkar se je otrsela papežev jarma in avstrijske reakcije. In res je lahko ponosen italijanski narod na svoj veliki kulturni in gospodarski napredek.

Pred zedinjenjem Italije je bil kmet še podložen. Ljudstvo je živelo v največji bedi. Italija je imela takrat 22 milijonov prebivalcev in od teh je bilo celih 14 milijonov takih, ki niso znali ne čitati ne pisati. Ljudstvo je bilo zaostalo, neizobraženo in bedno, živelo je brez šol v duševni temi, vražah in neizrečnem pomanjkanju.

Danes pa Italija s ponosom lahko kaže na svoj veliki napredek na vseh poljih kulturnega in gospodarskega življenja. Vse to je ustvarila prerajena moderna Italija v teku pol stoletja svoje neodvisnosti.

Italija nam daje najjasnejše dokaze, kako velikanskega pomena je politična in duševna svoboda za blagostanje in napredek ljudstva. Zato pa se ves demokratični svet veseli svobode in napredka italijanskega ljudstva in s pomilovanjem zre na črne inaklepe in zlobno zavist gotovih višjih papežu vdanih krogov, ki z veliko bojznostjo zro na ta napredek, ker v njem vidijo svoj pogin, katerega pa zamaškušajo odvrniti od sebe, ker zmaga demokratizma in svobode pomeni za nje dvanajsto uro.

LISTEK.

Jubilej zedinjenja Italije.

20. september je praznik ne le zedinjene Italije ampak tudi vsega svobodomiselnega in demokratičnega sveta. Na ta dan l. 1870. so italijanske bojne čete zasedle Rim in storile konec srednjeveški papeški cerkveni državi. Zgodilo se je to skoraj ob istem času, ko se je papež Pij IX. proglasil za nezmožnega. Do kosti pregnila cerkvena država je bila že davno prej zapisana smrti. Pred to so jo varovali samo še avstrijski in francoski bajoneti. Ko pa so se vsled francosko-nemške vojske umaknili iz Rima francoski vojaki, ki so na povelje Napoleona III. čuvali papeža in njegovo državo pred bojnimi četami Viktorja Emanuela II., ni bilo za papeža in njegov dvor več rešitve. Boj s švicarskimi najemniki je bil igrača.

Osrednja vlada zedinjenih italijanskih držav je dala prebivalcem Rima popolno svobodo, da izrazijo po svoji prosti volji, ali hočejo pristopiti k zedinjeni Italiji ali pa še nadalje ostati papeževi podložniki.

Glasovalo je pri tem vseobčnem ljudskem glasovanju le 1507 ljudi za papežev državo, za priključitev Rima k zedinjeni Italiji pa je

bomo, kar smo bili doslej in se bomo neumorno pripravljali za nove boje. (Dolgotrajno odobravanje.)

Sodrug Anton Kristan je podal nekatere slike iz zadnjega volilnega boja in poudarjal važnost orožja, ki ga imamo zlasti v svojem časopisu. Glasovali bomo, kakor je sklenila stranka, ali glasovali bomo brez navdušenja, za katero nimamo nobenega povoda. (Glasno pritrdjevanje.)

Nato je sodrug dr. Tomšič podal kratek resume in zaključil shod.

— **Snočni socialno demokratični shod** v areni „Narodnega Doma“ je bil jako dobro obiskan, kar priča o hvalevredni disciplini naših ljubljanskih pristavev. Shod je bil samo v „Zarji“ napovedan, ki prihaja mnogim delavcem še le zvečer v roke, sicer pa ni bilo nobenih vabil, nobenih lepakov, nobene posebne agitacije. Vendar je bila arena do zadnjega kota polna. To je zelo razveseljivo znamenje. Ako bodo naši sodrugi v vsakem oziru in trajno kazali tako zanimanje, tedaj se bo položaj stranke tudi v Ljubljani kmalu izpremenil in bomo želi uspehe tudi tam, kjer se nam sedaj še umikajo. Na shodu pa se je tudi opazilo, da so sodrugi pripravljeno strogo izpolniti geslo, ki ga izda od njih samih izvoljeno strankino vodstvo. To se pravi, da so minili tisti časi, ko se nasprotniki lahko zapeljivali naše pristave z vsakovrstnim bajkami. Ni kdove kako veliko število glasov, ki smo jih dobili v Ljubljani, ali na te se stranka lahko brezpogojno zanaša in to je več vredno, kakor množice nezavednih ljudi, ki jih zganja nasprotnik pri volitvah od slučaja do slučaja skupaj.

— **Nobena kaplja liberalnega ali klerikalnega piva** pri ožji volitvi! — je snoči vzkliknil sodrug Etbin Kristan na shodu. In prepričani smo, da bodo socialni demokratični volilci iz lastnega prepričanja vpoštevali ta klic. Voliti gremo, kakor nam velewa naše načelo, ali nobenih stikov nočemo pri volitvi imeti z nasprotniki; liberalnih in klerikalnih ostarij se bomo ta dan izogibali, kakor da jih ni. Če gredo tri četrtine Ljubljane voliti za pivo ali golaš, ne pojdejo zavedni socialni demokrati, ki razumejo, da bo ljudstvo predrago plačevalo vse tisto pivo in ves golaš, kadar bodo gospodje v državnem zboru sklepali o davkih in carinah.

— **Zoper klerikalizem.** „Slovenec“ se nekaj repenči nad sklepom socialno demokratične stranke, ki priporoča svojim pristavem, da glasujejo pri današnji ožji volitvi med dr. Ravniharjem in dr. Gregoričem za dr. Ravniharja. Povedali smo že, da si delavstvo niti od enega niti od drugega kandidata nič ne obeta in kar bi eden ali drugi od obeh kandidatov v parlamentu storil za delavstvo, to lahko mačka na repu odnese. Liberalna stranka je ves čas svojega magistratskega gospodarstva brezvestno zanemarjala mestno in v mestu bivajoče delavstvo. Klerikalci so v parlamentu dosledno nasprotovali vsem delavskim zahtevam, ki so jih predlagali socialni demokrati, in pred dobrim tednom so v Sp. Šiški v svoji objestnosti nagnali delavstvo za „barabami“. Pri ožji volitvi med kandidatom takih strank, ki slepo sovražita delavstvo ne more biti govora o delavskih vprašanjih, in ljubljansko delavstvo bo nezastopano v dunajskem parlamentu, pa naj bo izvoljen dr. Ravnihar ali dr. Gregorič. Ampak pri današnjih ožjih volitvah demokratično demonstrira delavstvo zoper klerikalizem, ki podlo ubija vsak svoboden duševni pokret in ki z nečuvno zlorabo verskega čuta in cerkve, z ostudnim terorizmom poskuša oslabiti in zločiti uporno silo organiziranega delavstva v njegovem boju za boljši obstanek. Dalje pa hoče s svojim glasovanjem podreti kandidata tiste stranke, ki mu je pred dobrim tednom vrgla tako umazano psovko v obraz in hoče pokazati, da ne bo mirno prenašala takih podlih žalitev!

— **Agitirajte za „Zarjo!“** — se je glasil poziv Antona Kristana na snočnjem shodu v areni in odziv zborovalec je dokazoval, da je zadel, kar je zavednim sodrugom najbrž pri sreč. Ali navdušenje ne sme ostati le v srečih, temveč se mora izpremeniti v plodonosno delo. Vsi vemo, da bi bili že pri sedanjih volitvah lahko dosegli vse drugačne uspehe, če bi bili imeli „Zarjo“ že pred par leti. Sedaj ne smemo čakati, da pridejo zopet kakšne volitve, ampak moramo takoj pričeti z delom in razširjenjem časopisa ter poglobitev mora biti naša prva naloga. Zakaj časopisje je orožje in to je za boj najbolj potrebno. Vsak sodrug naj torej smatra za svojo dolžnost, da pridobi „Zarjo“ čim več novih naročnikov, „Zarja“ pa bo skrbel, da napravi iz svojih naročnikov zavedne, utrjene socialiste.

— **Pri ožji volitvi** bodo socialni demokrati v Ljubljani glasovali za dr. Ravniharja. Tako je sklenil snočni shod, ki pa je tudi odobril utemeljitev stranke, katero je razložil Etbin Kristan. Socialni demokrati bodo glasovali protiklerikalizmu in bodo s svojimi glasovnicami precizirali svoje načelno stališče. Ne morejo pa jih voditi nobene simpatije do liberalne stranke in ne zahtevajo

nobenih obljub od nje, ker jih je izkušnja predobro poučila, da so liberalne obljube dim.

— **Veliki volilni boj** je z današnjim dnem končan. Imamo le še volitve v občinske zastope po deželi. Tudi te volitve so seve važne, a mnogo važnejše in prvo naše delo je pa odselej razširjanje našega glasila „Zarja“. Temu smotru posvetimo odslej vse svoje moči.

— **Čigava je ura?** V soboto sta prinesla v Koserjevo trgovino v Kolodvorski ulici prodajati dva mlada dečka srebrno uro z verižico in bi jo bila rada dala tudi za 40 vin. Ker se je pa trgovskemu nastavljenemu gospodu A. Masteku zadeva dozdevala sumljiva, je uro pridržal in zadevo javil policiji. Kdor uro pogreša, naj se čimprej zgasi pri policiji.

— **Svaka ustreli!** 15. t. m. je prišel posestnikov sin Luka Bradeško s Ornega vrha pri Polhovem gradu na posete k svojemu svaku, posestniku Ivanu Pečniku. Ta mu je razkazal vse in mu dal v roke tudi puško, ni pa vedel, da je bila nabita. Bradeška si je puško ogledoval, pri tem pa se je sprožila in strel je zadel v glavo Pečnika, ki se je ves krvav zgrudil na tla ter takoj na to preminil.

— **Strelna udarila.** 15. t. m. je nad Postojno in okolico divjala huda nevihta, med katero je udarila strelna v Zagonu v gospodarsko poslopje posestnika Mateja Maverja. Zgorelo je vse orodje in vsa krma (40 meterskih stotov). Ogenj se je razširil tudi na sosednja poslopja. Pogorel je hlev posestnika Jakoba Fajdige in hiše ter gospodarska poslopja posestnikov Josipa Širca in Antona Bizjaka. Maver ima 5000 K, Fajdiga 4000 K, Širca 3000 K in Bizjak 6000 K škode, zavarovani pa so bili na 2000 K, 600 K, 1100 K 700 kron. Fajdiga se je poleg tega še hudo opekkel. Da se požar ni razširil na vso, s slamo krito vas, je edina zasluga postojnske požarne bramb.

— **Pogreša se** od 16. t. m. predilnični uradnik g. Viljem Paulin in je domnevati, da je po nesreči zašel bržkone v Ljubljano in izginil pod valovi. G. Paulin je rojen 1. 1858., je bolj majhen, ima rumenkaste brke ter je bil sivo oblečen. Pri sebi je imel srebrno uro z verižico iz novega zlata in zlat poročni prstan. Komur je o pogrešanju kaj znanega, naj to čimprej prijavi policiji.

— **Aretiran je bil** v soboto nek trgovski hlapec, ki je svojemu gospodarju pokradel več špecerijskega blaga. Ko je ukradel venec smokve, ga je zasačil nek trgovski nastavljenec in ga izročil policiji. — Tudi 24letni Ignacij Sommer iz Nemškega Loznca, ki je služil v neki špecerijski trgovini in donasal blago svoji ljubimki, 22letni Mariji Zupančičevi iz novomeškega okraja. Po izvršeni policijski preiskavi so vse tri izročili sodišču.

— **Osebe, ki jih** pogostokrat mučijo železne težkoče, se čutijo zelo olajšane, če zavzamejo kakšno pol ure pred jedjo 1—2 žlici **Franc. Jozef-ove grenčice**. — „Narvna Franc. Jozef-ova grenčica“, piše prof. dr. pl. Nussbaum v Monakovem, „učinkuje hitro, brez bolečin in mnogokrat celo pri uporabi majhnih količin“.

— **Umetniška razstava v Ljubljani.** Pred kratkim se je otvorila „Spomladanska razstava“, katere se je udeležilo tudi mlado društvo „Klub slov. amater fotografov“ v Ljubljani. Na tej razstavi so se predstavili slovenski amaterji prvič naši javnosti. Prijateljem in ljubiteljem toplo priporočamo, da ne zamude v obilnem številu posetiti to razstavo. Razstava pa ne nudi samo amaterjem, temveč tudi širšemu občinstvu mnogo umetniškega užitka.

— **Amater fotograf.** Društvo K. S. A. F. v Ljubljani je priredilo že po kratki dobi svojega obstanka skupno z umetniško razstavo v R. Jakopičevem umet. paviljonu, svojo prvo društveno razstavo. Toplo priporočamo vsem amaterjem, da si ogledajo to društveno razstavo. Amaterji, ki so člani društva K. S. A. F. imajo — če se izkažejo z društveno izkaznico pri blagajni na razstavi — izdatno znižano vstopnino na razstavo, kakor tudi pravico do znižane cene kataloga razstave, ki ga dobe pri blagajni proti izročitvi posebne tozadevne nakaznice, katero lahko dobi vsak društveni član pri društvenem predsedniku.

Štajersko.

— **V savinjski dolini** je bil izid volitev v posameznih občinah dne 13. junija sledeči:

	dr. Korošec	Roblek	Tokan
Dobrna	205	39	—
St. Jurij ob juž. žel. (trg)	46	54	—
Sv. Peter v Sav. dol.	131	101	—
Sv. Jurij ob Taboru	223	185	—
Kalobje	137	37	—
Škofjavan	167	285	—
Celjska okolica	315	239	137
Sv. Jurij ob juž. žel. (ok.)	438	159	5
Grize	130	88	43
Velika Pirešica	222	171	—

Gotovlje	44	108	1
Sv. Lovrenc	100	12	18
Sv. Martin v Rož. dol.	33	127	—
Novacerkev	149	141	—
Sv. Pavel pri Preb.	107	264	—
Petrovče	137	225	25
Zalec	52	200	7
Frankolovo	205	15	—
Svetina	79	11	—
Dramlje	208	80	—
Teharje	126	40	139
Višnjavas	67	45	—
Grajskavas	22	26	—
Vransko	84	104	—
Braslovče	298	196	—
Sv. Jurij ob Taboru	223	135	—
Gomilsko	59	63	—
Polzela	147	150	4
Sv. Jeronim	138	57	—
Marija Reka	26	37	—
Prekopa	33	77	—

Trst.

— **Sv. Križ pri Trstu.** Pri teh volitvah smo se naučili marsičesa kar ne smemo pozabiti. Tako vemo, da niso naši slovenski narodnjakari nič boljši od tržaške kamore. Kakor poslednja, tako so se tudi „živijonaši“ poslužili vseh sredstev v boju zoper socializem. V Križu je narodno gonjo vodil učitelj Križman. Besede, ki jih je tekom svoje agitacije izrekel na račun delavstva in E. Kristana pač ne spadajo k učitelstvu. Priporočilo bi mu naj raje drži jezik za zobmi ako ne ve kaj pametnega povedati. Največje veselje pa mu je bilo trobiti, da je E. Kristan Nemec. Sicer je slavni gospod učitelj Križman s tem pokazal samo svojo grozovito ignoranco in svoje veliko nezanimanje za slovensko literaturo. S tem je povedal, da ni čital niti ene knjige E. Kristana o katerem je „Edinost“ sama trdila, da smemo od njega pričakovati, da bo razširil ime slovenskega naroda tudi v tuje narode. Ampak koliko boljše bi na pr. bilo, da bi se gospod učitelj pobrigal nekoliko več raje za šolo. Zakaj naravnost žalostno je ako se mora konstatirati, da se naši otroci v I. razredu v enem letu ne nauče niti abecede. To naj si gospod zapomni pa naj pusti fantaline in volilni terorizem. Naj se tega našega pisma ne smatra kakor kršenje svobode. Mi prepusimo vsakemu, naj le ima svoje prepričanje in mu ne bomo kršili niti svobode pri agitaciji za svojo idejo. Ampak agitacija naj bo poštena. Zakaj kdor bo proti nam nepošten naj od nas ne pričakuje poljubov. Toliko v pojasnilo.

— **Volilec,** ki so vložili volilne reklamacije potom naših uradov, se naznanja da se njihovih dokumenti (delavske knjižice, vojaške bukvice itd.) dobe sedaj v glavnem volilnem uradu v Delavskem domu. Dokument se izroči samo onemu, ki izkaže potrdilo, ki jo je dobil takrat, ko je dokument izročil.

Goriško.

— **Nabrežina.** Na Krasu sta prišla, kakor znano, dr. Gregorin in dr. Stepančič v ožjo volitev. Socialno demokratični kandidat sodrug Kopač, za katerega so se glasovi od zadnje volitve podvojili, je ostal na tretjem mestu, tako da ne prihaja pri ožji volitvi naša kandidatura več v poštev. Da se pogovore, kako naj socialno demokratični volilci nastopijo pri ožji volitvi, so se v soboto sešli zaupniki iz celega okraja na konferenco, katere sta se udeležila tudi sodruga E. Kristan za izvrševalni odbor stranke in doktor Tuma za goriško deželno organizacijo, predsedoval pa je sodrug Kopač. Sodrugi Kristan je podal sliko političnega položaja, ki so ga ustvarile volitve dne 13. junija ter poudarjal, da se kaže najznačilnejši moment v preobratu, ki je nastal vsled poraza krščanske socialne stranke kot glavne opore dosedanje vlade na Dunaju. Na Slovenskem je značilno naraščanje socialno demokratičnih glasov, ki bi bilo še večje, če se ne bi povsod morali bojevati s terorizmom in s korupcijo, katere se poslužujejo nasprotniki. Moč, ki se izraža v glasovih, oddanih za socialno demokratične kandidate, nalaga stranki nove dolžnosti v političnem boju. Socialna demokracija je danes najmočnejša protiklerikalna stranka na Slovenskem in zato se mora v boju protiklerikalizmu postaviti v prvo vrsto. S tega stališča bi bilo preporočljivo, da bi socialno demokratični volilci pri ožji volitvi oddali svoje glasove protiklerikalnemu kandidatu. Sodrugi dr. Tuma je izvajal, da prevladuje med volilci na Krasu drugačno mnenje. Stranka je od vsega začetka naglašala, da gre samostojno v boj in volilci so to geslo povsod tako razumeli, da se bojujejo za svojo kandidaturu in za nobeno drugo. Volilci ne bi razumeli, če bi jim ukazali, da naj zdaj glasujejo za tega ali onega meščanskega kandidata. Klerikalno ali protiklerikalno stališče tukaj ne more odločati, ker je dr. Gregorin na shodih deciderano izjavljal, da ni protiklerikalni kandidat in bi imela v tem oziru njegova izvolitev enak učinek kakor izvolitev dr. Stepančiča. Povrh tega pa dr. Gregorin ne potrebuje naše aktivne pomoči, ker je dobil približno 300 glasov več kakor Stepančič. Volilci večinoma žele, da se stranka ne udeleži ožje volitve. — V debato so po-

segli zaupniki iz raznih krajev, ki so po vrsti izjavljali, da je razpoloženje skoraj povsod odločno za abstinenco. Navajali so dejstva, ki jim takorekoč onemogočujejo vsako drugo stališče. Liberalci nastopajo tako, kakor da bi socialni demokrati ne imeli druge naloge, kakor da jih podpirajo; pred volitvijo pa so njihovi agitatorji nastopali skrajno sirovo, teroristično in umazano. Z grožnjami materialnega značaja so mnogo volilcev prisilili, da so volili proti svojemu prepričanju. Vse to, zlasti izrabljanje gospodarske odvisnosti, je napravilo tako razpoloženje med volilci, da se sploh ne da izpremeniti v kratkem času do ožjih volitev. Na to razpoloženje so vplivale tudi vesti, ki so jih Kraševci prinašali o volilni taktiki narodnjakov v tržaški okolici, o razbijanju shodov in o dejanskih napadih. Še zadnje uro so delavce razburili lepaki, s katerimi hočejo narodnjaki za hrbotom socialno demokratične stranke vplivati na socialno demokratične volilce. Ko se je razglasil rezultat torkove volitve, je bilo v mnogih občinah razburjenje tako veliko, da so socialno demokratični volilci kupoma raztrgali svoje legitimacije in se zarotili, da ne gredo pri teh volitvah več na volišče. — Po obširni razpravi je tedaj konferenca sklenila priporočiti, da se socialno demokratični volilci ne udeležijo ožje volitve.

— **„Soča“** napada v sobotni številki (17. t. m.) sodruga dr. Tuma, češ, da ni dal svojemu osebju, v kolikor ima volilno pravico, toliko prostosti, da bi moglo voliti tudi v času uradnih ur. Resnica je, da je osebje dr. Tumove pisarne to prostost imelo in da mu je ni kratil nihče. Spodobilo bi se bilo, da se je uredništvo „Soče“ preje informiralo natančno, nego je objavilo tak perfiden napad. Sicer pa moramo pripomniti, da se nam zdi z ozirom na razmere v deželi jako nepolitično za liberalce goriške, da z osebnimi napadi take vrste zastrupljajo politično življenje. „Soča“ je bila zadnji čas malo pametnejša, nego je sicer njena navada; ali jo je sedaj zopet začelo trkati?

V ožjih volitvah

so danes sledeči socialni demokrati:

Nemški:

	Češko,	okraj	
Adolf Reitzner	„	„	79
Viljem Neumann	„	„	80
Henrik Beer	„	„	83
Jurij Emmerling	„	„	90
Rudolf Häckel	„	„	91
Viljem Wilhelm	„	„	94
Osvald Hillebrand	„	„	97
Benno Karpeles	„	„	98
Josef Hannisch	„	„	99
August Häcker	„	„	100
Leopold Winarsky	„	„	101
Josef Schweihart	„	„	106
Fran Beutel	„	„	109
Anton Jarolim	„	„	111
Josef Barth	„	„	113
Adolf Pohl	„	„	117
Karol Schüller	„	„	121
Dominik Leibl	„	„	122
Anton Weber	„	„	124
August Matil	„	„	125
Fran Pattermann	„	„	127
Celestin Merkl	„	„	128
Viljem Kiesevetter	„	„	129
Jurij Sailer	„	„	130
Teodor Wollschak	Moravsko,	„	8
Viljem Niessner	„	„	9
Hieron. Schlossnikel	„	„	15
Julius Rasch	„	„	17
Fran Schuhmeier	Dunaj	„	6
Leopold Winarsky	„	„	8
Fr. Domes	„	„	11
Fr. Reifmüller	„	„	12
Maks Winter	„	„	18
V. Widholz	„	„	21
Ludvik Wutschel	„	„	22
Viljem Schiegl	„	„	23
August Forstner	„	„	25
Karol Volkert	„	„	28
August Siegl	„	„	31
A. Schlinger	Nižje Avstr.	„	36
Th. Hackenberg	„	„	37
P. Richter	„	„	39
E. Polke	„	„	41
A. Bretschneider	„	„	43
A. Kořinek	„	„	51
R. Preussler	Solnograd,	„	2
J. Wittemigg	„	„	3
A. Ausobský	Štajersko,	„	2
A. Täubler	„	„	7
C. Lukas	Koroško	„	2
Viljem Eich	„	„	4
Josef Gabriel	„	„	7
Arnold Riese	„	„	8

Češki:

	Češko,	okraj	
Fran Soukup	„	„	15
Václav Beneš	„	„	20
Ant. Němec	„	„	23
Rudolf Chaluha	„	„	24
Josef Stivín	„	„	28
Karel Cifka	„	„	29
Anton Srba	„	„	30
Václav Johanis	„	„	32
Fran Chlouba	„	„	34
Vojtěh Dundr	„	„	37

B. Götzl, Ljubljana

Mestni trg št. 19. - Stari trg št. 8.

Jan Janč	"	"	41
Fran Syrček	"	"	42
Bugumil Nykodým	"	"	45
Vladislav Beran	"	"	47
Karel Folber	"	"	51
Vojtěch Zavadil	"	"	56
J. Nosek	"	"	57
Fran Jirasek	"	"	60
Fran Hnátěk	"	"	63
Fran Haller	"	"	66
J. Teska	"	"	68
Anton Remeš	"	"	70
Fran Zvolánek	"	"	73
J. Budil	Moravsko	"	112
Josef Hybeš	"	"	2
Jan Prokeš	"	"	3
Jaroslav Stejskal	"	"	7
Jaroslav Marek	"	"	8
Fran Komprda	"	"	9
Rudolf Bechyně	"	"	10
Vlastimil Tusar	"	"	11
Feliks Časny	"	"	20
Metoděj Čharvát	"	"	21
Karel Vaněk	"	"	23
Jan Filipinský	"	"	24
Zikmund Witt	Slezija	"	11
Č. Pospíšil	"	"	12
Italijanski:			
L. Battisti	Tirolsko	okraj	6
A. Piscele	"	"	7
Valentin Pittoni	Trst	"	1
Ivan Oliva	"	"	4
Poljska:			
Sigmund Marek	Gališko	okraj	9
Kunický	Slezija	"	10

ZADNJE VESTI.

Novi klubi v državnem zboru.

Dunaj, 19. junija. Tukajšnji „Morgen“ poroča, da se mislijo nižjeavstrijski krščansko-socialni poslanci z dežele ločiti od dunajskih ter ustanoviti poseben klub, ki bi vodil drugačno politiko kakor dunajski krščanski socialci. Isti list poroča nadalje, da nameravajo nekateri poslanci ustanoviti nov klub z imenom „svobodomiselna meščanska stranka“, kateremu bi lahko pripadali poslanci brez ozira na svojo narodnost. V narodnih vprašanjih bi imeli prostoročno.

Weisskirchner demisionira?

Dunaj, 19. junija. Dunajski „Morgen“ javlja, da je trgovinski minister dr. Weisskirchner vsled svojega poraza pri volitvah na Dunaju že vložil svojo demisijo.

Albanija.

Solun, 19. junija. Dočim so v nedeljo uradne vesti poročale, da je vstaja v Albaniji popolnoma končana, so ravno v nedeljo vstasi zopet nazakovali Turke pri Selcu in jih skušali pregnati iz njihovih pozicij. S pomočjo gorske artiljerije so jih Turki potisnili do kamarskega mostu, katerega so končno zasedli. Blizu črnogorske meje se je ustavilo streljanje. Arnavti so izgubili dvajset mrtvih.

Ožje volitve na Dunaju.

Dunaj, 20. junija. Krščansko-socialni kandidat dr. Kienböck je razposlal na tisoče letakov v češkem jeziku in v slovanskih trobojnicah, v katerih mlo prosi češke volilce, da glasujejo proti socialnim demokratom.

Punt v klerikalni stranki.

Inomost, 19. junija. Kardinal Katschthaler je ukazal konservativnim klerikalcem, da pri ožji volitvi glasujejo za krščansko-socialne kandidate; v zvezi temu je konservativna stranka sklenila abstinenco.

Hrvaški sabor v kratkem razpuščen.

Zagreb, 10. junija. Ban Tomašić namerava v kratkem razpustiti sabor in izvršiti rove volitve ter upa, da pri novih volitvah ustvari trdno večino.

Proces proti morilecem Achima.

Bekes-Gyula, 19. junija. Ob splošni napetosti je bila danes kot prva pričča zaslišana Achimova vdova, ki je izjavila, da ji je Zsilinsky dva tedna pred umorom dejal, da bo z Achimom obračunal. Dalje je izpovedala, da je mož na smrtni postelji dejal, da ga je eden obih bratov-morilcev s palico pretepal, drugi

pa je streljal nanj. Ob tej izpovedi obtoženca prebledita. Achimova vdova je bila zaprisežena.

Krvave volitve v Drohobycz. — Osem mrtvih in devet težko ranjenih.

Drohobycz, 20. junija. Pri volitvi je došlo do ljutih spopadov med Poljaki in zionisti. Rekvirirano vojaštvo je rabilo orožje. Mlad poročnik, ki je vodil vojaštvo, je najprvo z nasajenimi bajoneti napadel pred voliščem zbrano množico, ki se je razkropila na vse plati. Kmalu pa se je zopet nabrala. Po pripovedovanju nadporočnika, je bilo na vojake vrženega nekaj kamenja, ki je ranilo častnika, podčastnika in več vojakov. Nadporočnik je pozval — tako pravi sam — množico, da se razide. Ekscedenti so na ta poziv odgovorili s kamenjem in z revolverskimi strelji, nakar je stotinja ustrelila na zbrano množico. Temu nasprotno pa od demokratične strani povdarjajo, da je vojaštvo streljalo na bežeče ljudstvo. Učinek vojaške salve je bil strahoten. Osem mrtvih se je na licu mesta zgrudilo na tla, devet je smrtno nevarno ranjenih in je le malo upanja, da okrevaajo. Lahko ranjenih pa je silna množica ljudi. Med ubitimi sta tudi zdravnik dr. Messer in dr. Koch. Bati se je še nadaljnjih izgredov, ker se je prebivalstva lotilo nepopisno ogorčenje in razburjenost vsled brutalnega nastopa vojakov.

Drohobycz, 20. junija. Hudo kri je med prebivalstvom napravila aretacija odvetnika dr. Auerbacha.

Drohobycz, 20. junija. Po krvavih spopadih je vojaštvo zagradilo volišče in tudi legitimiranih volilcev niso spustili skozi kordon.

Lvov, 19. junija. Danes so se vršile po vzhodno-galiških okrajih državnozbornske volitve. Doslej je znana izvolitev dveh socialnih demokratov, dr. Diamanda v Lvovu in Novaczewskega v Stryju. Dalje so izvoljeni železniški minister Glombinski, Zichiewicz, Gall, Löwenstein, Breiter, Kolišer, Jablonski.

Nezaupnica vladi.

Zagreb, 19. junija. Pri današnji skupščini zagrebske velike županije je predlagal poslanec kmečke stranke Pridarič, da se vladi izreče nezaupanje vsled nepostavnega premeščanja uradnikov; predlog je bil z veliko večino sprejet.

Izid volitev v bolgarsko sobranje.

Plovdiv, 19. junija. Pri volitvah je izvoljenih 355 vladnih pristašev, 42 agrarcev, 6 socialistov, 5 liberalcev, 4 radikali, 4 štabulovci in 8 demokratov.

Portugalska republika proglašena.

Lizabona, 19. junija. Iz 192 poslancev obstoječa ustavodajna skupščina je proglašila republiko, odpravila monarhijo in odstavila dinastijo Braganza.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba Zarje.

Tiska Učiteljska tiskarna v Ljubljani.

Več hiš v najboljšem stanju, večina z dobro ideočimi gostilnami s — — — — — koncesijo — — — — —

se pod zelo ugodnimi pogoji proda. Poizvedbe pri

Peter Matelič,

c. kr. konc. posredovalna pisarna v Ljubljani, Škofja ulica 10. — — — Telefon 155.

Hotel Tratnik

„Zlata kaplja“

Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 27, v bližini kolodvora.

Lepe zračne sobe. Priznana fina kuhinja. Izborne pljače. Nizke cene.

Lepi gostilniški prostori in povsem na novo urejeni velik senčnat vrt.

skladišče oblek — domačega izdelka — za gospode in dečke. — Velika izbira tu- in ino- zemskega blaga za obleke po meri. — Solidna postrežba. — Vedno nizke cene.

Delavska hranilnica in posojilnica

(vpisana zadruga z omejenim jamstvom.)

v Ljubljani, Stari trg št. 30, I. nadstropje.

Obreštuje hranilne vloge po 4 1/2%.

Sprejema vloge na tekoči račun.

Posojuje na osebni kredit in (za-stave) vredn. listine, hipoteke itd.

Urađuje se vsak četrtek od 2. do 3.

ure in vsako soboto od 6. do 7. ure

popoldne; nujna pojasnila se daje pa

tudi ob vsakem drugem navadnem dnev-

nem času.

Priznano pristne oljnate in suhe

∴ cene nizke ∴ **barve** točna postrežba

PREMERL in JANČAR

LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 20 nasproti Figovca

na debelo in na drobno. — Izborne emailne glazure, LAKI

FIRNEŽ in ČOPIČI.

Vse v to stroko spadajoči predmeti.

„Zarja“ se prodaja v Ljubljani po 6 vin.

v naslednjih tobakarnah:

Južni kolodvor, na peronu.

Pirnat, Kolodvorska cesta.

Zupančič, Kolodvorska cesta.

Blaž, Dunajska cesta.

Sterkovič, Dunajska cesta.

Fuchs, Marije Terezije cesta.

Tivoli, na žel. prel. pri Nar. domu.

Šubić, Miklošičeva cesta.

Šenk, Resljeva cesta.

Kanc, Sv. Petra cesta.

Treo, „

Kušar, „

Podboj, „

Štravs, Škofja ulica.

Bizjak, Bahoričeva ulica.

Remžgar, Zelena jama.

Svetek, Zaloška cesta.

Cešark, Šelenburgova ulica.

Dolenec, Prešernova ulica.

Pichler, Kongresni trg.

Ušeničnik, Židovska ulica.

Kleinstein, Jurčičev trg.

Wisiak, Gospodska ulica.

Stiene, Valvazorjev trg.

Košir, Hilšerjeva ulica.

Sušnik, Rimska cesta.

Klanšek, Tržaška cesta.

Elsner, Kopitarjeva ulica.

Blaznik, Stari trg.

Velkavrh, Sv. Jakoba trg.

Sitar, Florijanska ulica.

Kustrin, Breg

Sever, Krakovski nasip.

Tenente Gradaška ulica.

Državni kolodvor.

Križaj in Kotnik, Šiška.

Likar, Glince.

Razglas.

Kmetska posojilnica ljublj. okolice

ima uradne ure ob sobotah in dneh pred prazniki od 8. dopoldne do 1. popoldne. Druge dni, izvzemši nedeljo in praznikov, pa od 8. do 12. dopoldne in od 3. do 4. popoldne.

Ravnateljstvo.

„SLAVIJA“ VZAJEMNO ZAVAR. BANKA V PRAGI,

ki je največji slovanski zavarovalni zavod v Avstriji, se najtopleje priporoča ter vabi p. n. slovensko občinstvo, da sklepa zavarovalne pogodbe, bodisi za življenje, proti požaru, proti ulomu ali pa proti razbitju stekla in ogledal, le pri njej. — BANKA „SLAVIJA“ ima posebno ugodne pogoje in prikladne načine za zavarovanje življenja. Njeni tarifi za preskrbljenost za starost, za slučaj smrti roditeljev, za doto otrokom, so najcenejši. Ona razdeljuje ves čist dobiček svojim članom. Banka „Slavija“ je res slovanska zavarovalnica z vseskozi slovansko-narodno upravo. Življenske police banke „Slavije“ so neizpodbitne in nezapadljive. Omotno podpira banka „Slavija“ narodna društva in organizacije, prispeva k narodnim dobrodelnim namenom in stremi za izboljšanjem in osamosvojitvijo narodnega gospodarstva. Ogromni rezervni fond K 54.000.000 — jamčijo za popolno varnost. Čistega dobička je do sedaj izplačala svojim članom življenskega oddelka K 2.495.719.—. Kapitalij in škod pa je do sedaj izplačala K 109.356.861.—. Vsa pojasnila daje ter cenike in razkazila razpošilja drage volje in poštne prosto

GENERALNI ZASTOP „SLAVIJE“

VZAJEMNO ZAVAROVALNE BANKE V LJUBLJANI

Dobro rodbinsko kavo

prideži že mali dodatek „pravega Francka“ s kavnim mlečkom iz tovarne v Zagrebu. Le vsled svoje nedosežne izdatnosti in svoje neprekošene kakovosti je pravi Franek toli priljubljen v vsakem gospodinjstvu.